

Universul Literar

Director: STELIAN POPESCU

REDACȚIA:

No. 11, Str. Brezolanu, No. 11

ABONAMENT:

= Lei 10 Anual =

ADMINISTRAȚIA:

No. 11, Str. Brezolanu, No. 11

GRIGORE ALEXANDRESCU

A trăit 74 de ani (1812—1886) și pentru atâta viață cultura românească ar fi fost în drept să se aștepte la o operă mai voluminoasă, dacă nu ar fi știut că Alexandrescu a scris târziu, iar către sfârșit de loc.

Dar opera literară nu se măsoară cu cotul, ci cu mintea și în astă privință așa puțină câtă e, opera lui Alexandrescu e covârșitor de însemnată și de valoroasă.

Aproape tot ce-a scris e strâns într'un singur volum tipărit pe la 1863: *Meditații, elegii, epistole, satire și fabule*. Din tot acest volum, ceea ce rămâne, ceea ce va rămâne, e fabula și poesia eroică; aci este un maestru neîntrecut.

Grigore Alexandrescu este netăgăduit cel mai bun fabulist român și chemarea lui către acest gen l'ar fi dus și mai departe, dacă ar fi putut stăruii mai mult. El știe să tragă din lumea dobitoacelor lui, toată pilda pe care vrea s'o scoată pentru omenire și loviturile de biciu din morală fabulei va fi contribuit mult atunci și poate și azi mai contribuie la simțirea îndreptării în obiceiurile și moravurile noastre.

Fabula lui e mai curgătoare ca la oricare alt fabulist român, pentru că el scria românește, pe înțelesul tuturor, în opoziție cu stilul parentului de atunci care era: latinist, bonjurist, italianist și mai nu știu cum, dar numai românesc neaos

Un mare păcat al lui care observă nu numai în ver-

sul fabulei, dar în tot versul și care se poate atribui unui defect de ureche, este lipsa aproape completă de cadență. Or unde deschizi o-

nu tășnesc de sub această formă imposibilă!

La nici unul din poezii generației trecute nu se găsește un fond mai puternic, o

abilitatea între acest gen și acela al poeziei eroice. Este o raritate, o excepție ca aceste două genuri să se găsească intrupate într'una și aceeași personalitate. O asemenea excepție, o asemenea rară excepție, este Grigore Alexandrescu.

E într'adevăr de mirare ca acelaș condei care a zis:

*Ba, să-ți cauși treaba că mânăci
[trânțele,
S'a schimbat boerul, nu e cum ai
[știu,*

*Trebue nainte-i să stai cu sfiat,
Primit în casă dacă vrei să fii,*

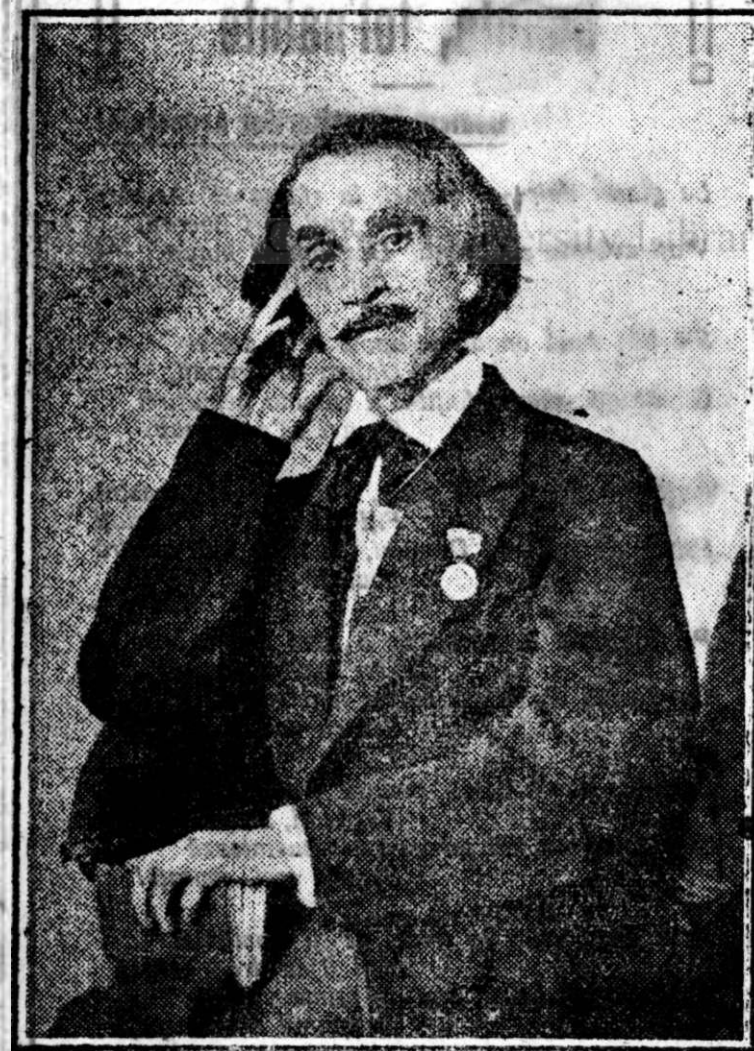
să fi zis în acelaș timp:

*Glasul vostru strigând arme,
Pe strămoși a deșteptat
Ale cărora țărine
În morminte s'au mișcat!*

Sunt două genuri așa de deosebite, că te surprinde să le găsești intrunite în una și acelaș ființă.

Dar unde Alexandrescu este cu adevărat mare, este în poezia eroică. În domeniul acesta nu e egalat de nimeni până la Eminescu.

E netăgăduit cel mai pregătit cântăreț al falnicului nostru trecut. Nici o liră românească nu evocă mai inspirat ca a lui, umbra unui mare Voevod; nimeni nu se descoperă mai zmerit și mai frumos ca el, dinaintea unei vechi armure sau a unei ruini sfiute. Mircea, Cozia, Olutul, Târgoviștea, sunt pentru el motive de instrunări înălțătoare, sunt vibrații de coarde cari cutremură și răscolesc fiori de mândrie națională, de măreție însufleșire patriotică. Sub aspectul a-

pera lui versificată, dai peste această lipsă de ritm: versuri cari schioapătă de una sau mai multe silabe, san cari au câteva în plus. Și cu toate acestea ce fond profund, ce imagini admirabile,

instrunare mai vibrantă, ca la Alexandrescu.

Geniul fabulei nu e un gen ușor, din potrivă; dar tocmai din cauza specialității calităților ce se cer unui fabulist, se explică incompati-

ecsta, e maestrul inimitabil al neamului întreg, până la celalt maestru, tot așa de nefericit în viață ca și el.

Nu poți să citești această parte a operei lui Alexandrescu, fără să nu te închini la urlașă generație de inspirați care a fost generația lui.

Se poate lesne observa la el un contrast curios: atunci când atinge o altă coardă de cât aceea a eroismului, cântul ese banal, nu își are nervul și structura maiestroasă din celalt cânt. Ușurința cu care trece de la fabulă la versul epic, dispăre când e vorba de instruire închinată iubirei de pildă; probabil pentru că aquila non capit muscas. Aci scăderea e vădită și nu-l mai recunoști pe Alexandrescu; nu e însă de mirare: să-l ceri lui să se scoboare din sfera în care-l plutea gândul în umbra lui Mircea la Cozia sau în adio la Târgoviște, la cine știe ce odă închinată iubirei, este ca și cum ai fi putut aștepta de la Eminescu vreo revistă așa de la modă astăzi, sau vreun banal libret de operetă.

A închinat cânturi iubirei, dar pe struna aceasta, a căzut în rândul cântăreților medocri. De acela când vorbești de Grigore Alexandrescu, nici nu se cade — pentru respectul ce se cuvine memoriei unui așa de genial creator — să pui la cântar și această slăbiciune. De aceea și Eminescu în Epigonii, vorbind despre el, zice:

*Și ca Byron, treas de vântul cel
sălbatic al tureret,
Până strnge Alexandrescu sfânta
candelă sperdet,
Desclirând eternitatea din ruina
lunul an.*

În rezumat, ceia ce rămâne de la el, este fabula și poezia lirică în care răsare acele splendide evocări ale trecutului nostru mare în faptă eroică, acea măestrută evlavie pentru tot ce mai grăește despre acest mare trecut, acel poetic extaz în fața elocventelor mărturii ale vremilor de slavă și cinstitre pentru neam, acea sublimă înmărmurire înaintea faptelor de glorioasă amintire ale vrednicilor noștri strămoși.

A murit sărac, ca Bolșineanu, Eminescu, Creangă, Ispirescu, cu toți visătorii de altceva decât de comori aci jos, de și avușese prilejul să se îmbogățească din demnitatea ce a ocupat ca împuțernicit cu arendarea moșiilor Statului atât închinată cât și neînchinată.

Cea mai complectă și mai interesantă descriere a vieții lui, este a lui Ion Ghica, într-una din scrisorile sale către Alexandri. Faptul e explicabil prin acela că Alexandrescu fusese prieten din copilărie cu Ion Ghica în casa căruia crescuse și cu care până la moarte ră-

măsesse nedespărțit prieten. Să încheiu cu o apropiere:

*Noi citim luptele voastre, cum
prăvim vechia armură
Ce un uriaș odată în războaiă a
purtat;
Greutatea ei ne-apasă, trece
stăbă-ne, măsurd,
Ne'ndoim dacășă oameni intru
fădevr au stat.*

Nu vi se pare și d-voastră că ceia ce zice el aci despre Mircea cel Mare, mare prin mințea și fapta lui de arme, putem zice și noi despre Alexandrescu, cel mare prin condelul lui?

Torbil

Pe valul roz...

*Pe valul mării mătășite,
Purtați de dorurile noastre,
Mergem cu acelaș dulci sperd
Pân' ne pierdem în zări albastre.*
Pe valul roz, cu unde lene,
Dispar și clipe fericeite,
Pe țărni rămâne doar mormântul
Aldor visuri risipite...

An. Noverallo

PORTRETUL EI

*L'ntoarce'n mîini, cu patimă
sdrută —
Ei buzele-și așterne pe hârtie,
In el își vede dragostea pierdută,
Din zile dragi, cu sădăptă poezie.*

*Îi pare-acuma doar o ardare,
Din ciclul vremii de odinioară;
Ar sdruta-o-acorda, doar răzare
Și mulfumil el ar putea să moară*

*Dar e'n zădar... n'o vede-acova'n
față —
Sta dus de mult, pe ea n'o mai
găsește*

*Să-l dea acum puteri noi de viață...
Și'n plâns amar atuncea
[isbucnește]...*

George Balcanescu

Destăinuire

*Mă iartă d'o destăinuire,
Ce pân'acum n'ai fost ghicit:
Sunt ani de când te port în suflet,
Sunt ani decând te-am îndrăgit*

*Sunt ani... Și, dac'acastă toamnă
Păstrăd'n mine, ca'n'ero străncă,
Ți-o încredințez acum, primește-o
Și crede'n dragostea mea încă.*

*Și nu 'ntreba dece n'am spus-o
Demult, când trebuia s'o spun;
Eram atuncea, prea cuminte
Sau poate prea puțin nebun.*

George Drăgan

Din cauza lipsei de spațiu, următoarea la: „Surprins în parter strălucit“ și „Printre răsărit“, o vom da în numărul viitor.

Înainte, tot înainte

Dedicat suferințitorilor Ardealului

*La glasul dulce-al mamei, la sfânta ei chemare
Pe frați să-i liberați,
Vași avântat ca șoimii. Desființând hotare
Sburăți români, sburați!*

*Să, băi vouă onoarea, apostoli ai unirei
Unirea să'ntrupăți,
Cu sânge scump sfințit-a'ți cununa nemurirei
Ce azi vă'ncomanați.*

*Osteniți-vă scump nume, nădejdea fală noastră
Fiți mândri că-l purtați
Priviți în sus spre Domnul, isbânda e a voastră
Sburăți oșteni, sburați!*

*Pe fruntea-ți de războinic o rază lîn plutește...
Și'n raze'mbrățiți
De Steaua României ce tot mai viu lucește
Sunteți voi, bravi soldați.*

*Lărgește dar hotarul, învinge și veghează,
Vegheți, mereu vegheați
Și mândri de voi țara vă binecuvintează
Sburăți eroi, sburați!*

*Veac după veac va trece, de fii României
Veți fi cu drag cântați,
Vorbi-vor munți și ape de falma vitejiei
De șoimii din Carpați.*

*'Nainte dar'nainte, pe locuri scumpe, sfinte
Pios în genuchiați
Căci Domnul vă'nădrumează... 'Nainte tot'nainte
Sburăți români, sburați!*

Elena Dumitrașcu

BIBLIOGRAFIE

B. MARIAN — Dicționar de citate

Ediție nouă a unei lucrări de netăgăduit merit și mare folos pentru intelectualitatea noastră; lucrare care poate sluji tuturor acelor cari, prin felul ocupațiunii, dau peste asemenea citate fără să le știe înțelesul din cauza puținului uz ce se face de ele în vorbirea de toate zilele, dar care în schimb abundă în literatură: în presă, roman, nuvelă, poezie, epigramă, în corespondență diplomatică, în dezbateri parlamentare, în toate ocaziunile unde cultura se exprimă pe calea graiului sau scrisului.

Il credem deci la îndemâna oamenilor de litere, al publiciștilor și ziarisților cari pot avea recurs la el mai în

ION FOTI

Tăbul este al lui Leconte de Lisle și genul cam acelaș. Zic cam acelaș, fără de plină convingere, mai mult ca să stabilească o comparație, căci în poezia română nu-i găsim nici una. E un gen absolut personal, strict original, fără nici o apropiere, nici chiar pe de departe, cu nici unul din poezii noastre de până azi. Chiar cu Leconte de Lisle, dacă se aseamănă într'unele pagini, sunt altele și multe, în cari se pierde orice urmă de asemănare.

Cela ce face caracteristica versului autorului, este forma de o corectitudine impecabilă, observată cu o riguroasă strictețe până în cele mai neînsemnate amănunte. O formă vădit căutăată, dar care apare de sub daltă de maestru, formă care scapă din atelier ca tur-

*Te-a biciuit plăcerea cu șerpil ei de foc.
Ai smuls cu dinții taine, și carnea'nfiorată
A zânei adorate sub carnea ta să bată
Simțit-ai; și turbând-o, făcutai cu ea bloc.*

E o muzicalitate brutală, dar plină, sonoră și puternică

*Pleșuv era și gârbov: un munte singuratec
Se zbat sub fruntea-i vastă mi gânduri furtunatec
Pe barba-i ca argintul se plâng mărăgăritare*

fiecare zi. Il credem de asemenea util spre a fi consultat la ocaziune, de studenții cursului superior și secundar, de avocați și magistrați, de tinerii cari aspiră la cariera diplomatică, precum și de oamenii politici combativi cari se produc la tribună sau în presă.

Volumul cuprinde citate din șase limbi cu traducerea și echivalentul lor în românește și credem că este o lucrare în acest gen completă, intru cât conține tot materialul cunoscut până azi, lucrare, cu atât mai meritoasă, cu cât e singura încercare de acest fel la noi. Fărărea noastră e că acest dicționar de mare folos, ar trebui să figureze în orice bibliotecă.

5 lei la toate librăriile.

— Poeme păgine

nată, de și te lasă să bănuiești că a fost îndelung modelată, ciselată cu multă migală.

Fondul, de un misticism exagerat, plimbă pe cercetător prin toate credințele, fanteziile și superstițiile din toate vremile. E o plimbare prea puțin îmbietoare pe care nu știi cine ar invidia-o sau s'ar încumeta s'o ducă până la capăt, din cauza temelor bizare, a nedomiririi în care plutesc subiecte nefamiliarizate cu spiritul vremii. De aceea chiar cred că poemele păgâne nu vor avea ocaziunea să mai vadă o altă ediție, căci cui i-ar da inima brânel să citească versuri cu dicționarul în mână? Și ar fi păcat, păcat mai ales pentru forma ireproșabilă sub care se prezintă.

Citez numai crâmpoșele răzlete dar cari spun deajuns:

*Era frumos și zvelt, era ca piopul:
De-atunci grăbit-a curs de ani potopul.
Privind în tremur miile de astre*

*Sorbea doi ochi de flăcări și-ametite,
Luceferi vii și madrigale triste*

*Palate avuse de cristal și nacru:
Era puternic zeu pe-atunci și sacru*

La piepturi brațe parfumate-i cer

*Apoi ocară lumii și a lumii osândire
Venind s'a dus cu vântul. Iar ea sorbind copilul
L'a'mbrățișat nebună. În zarea de-aur Nilul
Reflex de solzi de șarpe străfulgera safire.*

Sunt bucăți cari ar trebui citate în întregime pentru a le putea gusta tot farmecul, de-o bogăție de imagini și de-o frumusețe de formă vrednice de admirat, dar nu pot să rezerv prea mult spa-

țiu rubricel acestuia. Așa de pildă: *Ispita, Melancolie, Plindul*, cari, după părerea mea, n'au pereche în tot volumul și ar putea provoca admirația celor mai pretențioși judecători literari.

P. MIHĂILESCU-METEOR

Jertfa (roman în miniatură)

E mai mult o nuvelă susținută decât roman, căci nu îmbrățișează cadrul romanului nici prin acțiune nici prin personajii.

O frântură de viață de la țară. O poveste duioasă și mișcătoare a unui fiu de sătean care părăsind căminul părintesc din cauza vrăjniei mamei vitregi, se duce în lumea largă și ajunge judecător. În calitatea asta, pus în dilema de a condamna pe tatăl lui criminal, sau a muri, alege ultima alternativă.

Tema e veche, cântată pe toate strunele, citită sub diferite aspecte și redată chiar în scenă, cu meritul pentru autor însă, ca în cazul în care se pune, acțiunea e brodată pe un nou motiv: ac-

țiunile noastre le determină nu atât rațunea, cât impulsurile firei, motiv din care decurg mai toate nenorocirile copiilor sortiți să trăiască sub acoperiș vitreg, după cum însuși autorul o spune. El a reușit să evite banalul temei, infățișând subiectul într'o altă variantă și într'o formă care atrage și captivează.

Sunt unele situații cari mișcă puternic și cari pe alocurea izbutesc să zgudue, cum de pildă părăsirea casei părintești și lupta sufletească din desnodământ, dintre fiu și judecător.

În rezumat: o încercare care vădește că autorul are la îndemână mijloacele cu cari se poate încumeta să atace romanul.

T.

Durerrea

(Prelucrare după Al. Petöffi)
*În leagăn plânge copilășul,
Iar maica îl leagănd cântând;
Copilul stă din plâns, tac,
[ascultă,
Și adoarme în curând!*

*În pieptu-mi plânge un alt copil,
Născut din multe patimi grele:
„Durerrea” ce cu cat s'o adorm,
Prin cânturile mele!...*
Gr. T. Demetr-Zimnicea

Băneasa 1919.

EPIGRAMA

Doi rivali
*I grec... om, Iz... animal,
— Doi rivali ce nu-s aproape —
Lutru Iz să prindă hoșil
I grec lutru ca să-i scape.*

V. R. Ivănescu

Unui astronom
*El ne-a prezis mereu eclipee
Dar nu s'au vădit
Imi pare că voia s'arate
Când este eclipsat.*

Sebastian Chițe

PAJURĂ INSANGERATĂ

In preajma unei Case de Bani!...

(ZIAR DE RĂZBOI 1916)

de Căsar Pruteniu

Către amiază, am poposit pe coastele dealurilor din împrejurimile Feldioare. Am luat masa pe „iarbă verde“ cu cântăce, glume și voce bună.

Aeroplane dușmane s'au preumblat un cârâ de vreme tot pe deasupra noastră. Băieții de oras, mirați de-atâta cinste ce ni se făcea, cereau „vin“ și „femei“ ca-n vremurile bune când Bucureștii făceau noaptea de sărbătoare. Dar glasurile cereau în pustiu, iar-mă iscată s-a potolit și am rămas fiecare cu partea lui de mâncare. Borșul era strâșnic. Am mâncat cât șapte căci drumul își deschide pofta tocmai ca un țoiu de țuică înainte de masă. Am avut un ceas de libertate și apoi către seară am urecat în sat. O stradă largă cu o grădină în mijlocul ei ca o piață, cu pomi bătrâni, și fântâni îl împarte drept în două. Alte străzi mai mici o intră în. În grădină, se află casa de stat. Lucru mai de seamă e un turnetățuie zidit pe o coamă de deal afară din sat. În fund la colțalalt unghiu de sat se află biserică românească cu turle înaltă și cu ceas. Multe case goale deci mulți unguri și sași fugiți. Serții mele i s'a dat de adăpost ca sa în care era Posta.

Înăuntru am găsit o barabura. Odaia de poștă nestrucată, în bună rânduială; o masă de scris polițe pentru catastrofe și cărți în teanc pe bateriile de electricitate. În colț mesioara cu aparatul de telegrafie având firele tăiate, o casă de bani, iar pe jos cărțile poștale deschise, închise cu chipuri sau fără chipuri...

Aci, mai toate erau la locul lor, dar în odăile de locuit nu mai gădeam de rost. Odată, înăud în primire noul nostru adăpost pentru cele câteva zile de sedere, Căsar s'a cercetat câte un locșor mai bun unde și-a lăsat „căteana“ din spinare și a curățit arna și a luat-o apoi răsua prin sat să caute ceva pături sau învelituri pentru un mai bun așternut. Iar alții nevădând ce face au început să se preumblă prin cele 6-7 odăi trecând ca prin sălile unui muzeu dela odaia de primire și până la bucătărie. Ba și prin curte s'au preumblat băieții, știri au șinceput să vie.

Unul:

... O-1 sergent vrea ceva poame?

... Fărăste.

— Avem prune, mere mari de Feldioara...

... Avem... și, îmi arată un fund de livadă ce se-nvecina cu cimitirul satului.

Am intrat în casă. Băieții mei, în odăile din față pline tot cu lu-

un pahar de flori s'a sfărâmat, un ceainic scump a rămas fără capac, iar o femeie cioplită în marmură albă și-a pierdut brațul drept ce ținea făclia înțelep ciunei. Cam astfel s'a petrecut și cu scunele cari au rămas biele în două sau în trei picioare și tot astfel s'a petrecut și cu pianul care a rămas fără coarde și fără clape de cântat.

Ve-ți zice:

... Ce barbarie!

Răspund:

... Nu... asta nu e barbarie, ci,

teac. Sunt oameni de mijloc. Să încep firește! Dintru-înță, cu D-nei „conița“. De vârstă, grasă și cu o pereche de ochi vicleni de parcă și-ar spune:

... Degeaba, de fugit am fugit noi, dar deacei din ramă tot vă spionez, eu... și pare a-mi râde cu tot șiragul de dinți careiați... Bărbatul din potrivă are înfășșarea unui bou la tăpșe. Mă privește rugător de parcă ar fi fost prins cu înțână sac și parcă mi-ar vorbi cu adevărat împărțându-mi o taină de prieten nenorocit:

... „Nu stric eu, Zău! nu stric eu... Fékété, ca m'a-nvățat să doșes: bații poști și să fac hârtie la Buda-Pesta, că am fost schinguit și prădat de oastea română deabia scăpând cu viață. Și apoi nu stric eu, Fékété vrea pâlărit... haine sumpete, petrecori...“ Glasul din ramă tace și strămutându-mi privirea în alte părți, mă gândesc la slujbașii care ca să trăească cu leșele-ora lor neindestulătoare sunt nevoiți să fure...

Alături de mine mai e o sofă, pe care și-a pus Stancu, buclucul său, iar într'un unghier pe scândura goală șade amănât Alăduță, băiat cu școală care nu și-a găsit în repezeală un așternut mai moale; privește cu jind la Stancu care își odihnește oasele pe sofă și parcă și ar spune:

... Dă-mi mie locul, sunt învâțat să dorm mai pe moale... aci, mă dor oasele... aibi milă...

Și Stancu pare a zămbi zăcăndu-și în sine:

... „Destul o viață am avut b'ana goală, sau pământul rece așternut și piatra căpătâiu... Mie bine acum... și trage privind și-ret dintr'un sfârșit de țigară...“

Alături, în cealaltă odaie la masa de scris unul de la „Poșta română“ face legătura telefonică între Brașov și satul nostru; iar alți doi ciocănesc la casa de bani. Îmi vine o idee: Nu cumva bărbatul Fékété, i-a uitat banii în repezeala plecării? Sublocotenentul Cudațbu intrând pe ușăușă îmi vine-n ajutor... Se miră d-lui:

... Măă, frumos pe la voi...

... Frumos, și-apoi ce s-o putut face în pr'pă și arăt cioburile de pe jos, pianul fără clape și scunele rămase fără un picior...

... Ori-cum, pian, cărți... poze...

... Da și...

... Cum și o cassă de bani?

... Și...

Face o glumă:

... „De? bani sau „cu“ bani?“

... Depinde! N'am cercetat-o. Și înțeleg cum la vorbele mele i se aprinde în suflet dorul de de a

SCRISOARE

MARIE!

*Dă-mi sărutarea de-altă dată,—
Cu ea vreau iar să m'amețesc,—
Și mângâierea fermecată,
Cu sufletul să-l amețesc.*

*Cred încă'n farmecul iubirii,
Speranța încă n'a murit;
Mi-e teamă de singurătate
Mi-e dor de chipul tău iubit.*

*Redă-mi scilipirea fermecată
A ochilor turburători
Și vrăju firi tale toată,—
De-ar fi cu ea să mă omori!*

*Reda-mi parfumul tinereții,
Redă-mi și visul meu pierdut,
Dă-mi toată îmbătarea vieții,
Chiar dac'ar fi doar un minut.*

*Și vino iar de mă sărută,—
Cum numai tu știi să săruți,
Cu ochi nchiși pe jumătate
Și visători, în gol pierduți.*

*Te-aștept, cum beduinu-așteaptă
Un pic de apă în pustiu;
Revino și redă-mi comoara
Iubirii, până nu-i târziu!...*

CONST. NUTZESCU

crurile de preț privesc minunați, uimiți, sumedenia de poze și lucruri atârinate pe pereți sau rînduite pe poliți. Unii, se apropie să le vadă mai bine, le iau în mână împărțășe între ei păreri șepșind sau vorbind tare, iar alții se mulțumesc să-și deslusească prețul și folosul lor doar în gând. Și astfel lucrurile scumpe trec din mână în mână și-ntrecere, fiecare pierde una câte una din frumusețile lor. De pildă:

vina nevinovatei curiozități.

Mi-am ales culcușul în patul larg al gospodarilor fugiți. E moale de te-ngropi până la gât în el. M'am trântit o clipă, să mă mai liniștesc să-mi adun gândurile și să-mi însemn cele văzute-petrecute pe hârtioarele astea... Îmi stăpânesc privirea două poze mari, înrămuite în lemn aurit ce înfățișează pe stăpânul casei și pe nevasta lui. Îi privesc în tăcere și mă soco-

Clăiț urmare în pag. VI-a

DOUA COMEMORARI O PIERDERE

Zilele acestea se implinesc o sută de ani dela nașterea lui Alexandri și trei-zeci dela moartea lui Eminescu.

Pentru toată suflarea românească aceste două date, sunt un prilej de sfântă și pioasă rememorare a figurilor acestor doi uriași ai geniului național.

Universul Literar nu poate lăsa să treacă acest scump moment de prea slăvire, fără să nu aducă memoriei sfințelor moaște, prinosul lui de eternă închinare și recunoștință, rezervându-și dreptul de a consacra în curând câte un număr în întregime operei acestor doi aleși printre aleșii literilor române.

• • •

Tot zilele acestea s'a stins din viață Petre P. Carp.

Fondator al Cercului literar **Junimea** și al revistei **Convorbiri Literare**, regretatul dispărut s'a indeletnicit în tinerete cu literatura și a publicat câteva traduceri din operile lui Schakespeare și multe studii literare și critice în **Convorbiri**.

Mai în urmă absorbit în valtoarea politică, literatura nu l'a mai pasionat, așa că n'a mai produs nimic pe acest tărâm.

Atât însă cât a rămas de la el, merită o mențiune onorabilă și ne îndeplinim sarcina cu o crestinească lacrimă pe mormântul abia închis.

T.

sti, cum ti scilpesc ochii când e vorba de „bani”. Se înalță în vârful picioarelor ca de obicei când nu-l ajută rărunchii lui de tinerel să poruncească și-mi spune:

— Și... cum... lași lucru baltă?

— Ba... nu... adică nu... răspund eu încurcat vășteptam pe d-tră. L'am lingușit. Cudaibu se umflă în pene, se înseninează la față și mă bate pe umeri:

— A bun... bine te-ai gândit Cumpănă, te fac plutonier... Chiamă câți-va oameni... poate-i bani, dar ști, să-mi face semn ducându-și degetul arătător la buze: — Să nu spui la nimeni că-i foc, mai înțeles?

— Înțeles! Cudaibu fierbe:

— Auzi?, nimeni, să nu între nimeni pune și o santinelă la poartă... poruncă să nu lase pe nimeni să intre... ostaș, grad ce o fi...

Indeplinesc porunca dată, cu sfîntenie, pun o santinelă cu arma la poartă și chiem și un fierar...

Ornul, bucuros de meseria lui, se apucă vârtos de muncă. Bate-n broască, cercetează piulițele și canaturile ușei, și iar bate, bate, de se cutrumură casa. Cudaibu tremură lângă mine plin de nerăbdare.

— Dac-o fi? dac-o fi? ziceau:

— Să vedem...

Fierarul lovește strașnic în casă; Cudaibu mă prinde de umăr par-că și-ar aduce aminte de ceva și când fierarul lovește în ușa casei de bani Cudaibu o șterge afar'pe ușa odăii...

— ... că de cine știe... poate ungerii vor fi pus niscai-va bombe și... tinerete ca a lui... del...

— Bine, zic eu, d-ta te ferești dar fierarul nu trebuie să se ferească? Se sparge bomba, nu-i omoară?

— Ce-mi pasă, moare el, nu mor eu... Nu înțelegi?

— Nu pot căci nu mă dumi-resc: eu, fierarul, d-ta, toți oamenii suntem și...

Cudaibu uitându-se pe geam (e tocmai să intre înăuntru și ce plictisit: Tot nu mă-nțelegi!

Oameni, oameni dar nu pe-același treaptă...

— Hăhăhă! fac eu, acum viu de acasă! Înăuntru e un haos, nu pricep și nu mai aud nimic.

Fierarul bate fără spor cu brațul de taur. Eu par-că tot nu pricep: Bine, fierarul bate cu ciocanul și afară Cudaibu fără nici o moseerie asudă? Cum o fi și asta? Nu-l întreb căci mi-ar sări în cap. Se lipește de mine ca un copil plin de neastâmpăr:

— Dac'o fi... știi bani, Cumpănă, și tu și eu o să ni bogăți... Vreau să plec, mă oprește:

— Stai, nu pleca... nu te duc... te duci să spui? dece să spui?

și cu gândul la bani fi scapără ochii și-i cutreeră frigurile... Ii apuc de mână:

— Sănateși bolnav?

Privind înăuntru pe geam abia are vreme să-mi răspundă:

— Vai, sunt nerăbdător... Și

privește pe geam și se vără în geam de i s-a turțit nasul ca trupul unui mele care pleacă la plimbare... De larma din năuntru nu mai pricep când se oprește ciocanul și nu mă înțeleg lovitură ciocanului. Cudaibu întreabă:

— Dece șade fierarul?

— Nu știu!

— Du-te... du-te și vezi, și spune-i să dea zor s'o spargă... spune-i că-i dan și lui, și ție...

Intru. Ii întreb pe fierar:

— Șezi?

— Da:

— Ai ostenit?

— Nu?

— Atunci?

I mi răspunde liniștit:

— Am fărâmat-o! Es afară. Ii chem pe Cudaibu de-oparte din larma oamenilor găgăgioși și-i zic la ureche:

— A—făr—ma—t-o!

— Nu mai spune! Ii dau și lui și ție... și se prăbuși înăuntru ca un scos din minți. Intru mai târziu. Cudaibu cu mâinele în casa de bani, mi se părea că răscolește sau numără ceva.

— Ei? Ce-ați găsit?

— Sentoarse spre mine amărat:

— Ni-mici...

— Cum?

— Păcăleală... Casa plină cu cenușă. Mă aplec să văd. Cudaibu îmi vântură cenușa pe sub nas din cutiuțele goale. Ba fi văd că pipăe ceva, se întoarce spre mine și-mi zâmbește. Scoate o cutie:

— Aici... M'apropii. Fierarul obosit trăgând dintr'o jumătate de țigară întoarce capul nerăbdător.

— Ce e?

Cudaibu o destare. Scoate o scrisoare și un fiorin mare ungheresc. In foita de hârtie scrisă pe românește: — „Pentru osteneală, 1 fiorin. Istwar și Fékété. Ne-a prins pe toți răsul.

Cudaibu s'a strecurat pe ușa, înjurând...

Nu mai e sgomot, acum e liniște. Afară, doar santinela se mai ceartă cu vre-un îndrășnet:

— Ce-i mă? dece mă oprești?

— Nu e voce!

— Dece?

— Seurt, nu e voce... D. sublocotenent Cudaibu are treabă aici, stii o afacere...

Mă tolănesc din nou pe pat; imi arunc ochii gânditor spre pereți. Și-n inserare mi se pare că pozele, chipurile din ramele aurite prind să-mi zâmbească batjocoritor...

LUI EMINESCU

CU PRILEJUL ANIVERSĂRII
MORTEI LUI

*Cine nu cunoaște astăzi genial tău atât de mare
Ce continuu peste veacuri numele îți va purta
Glorios, și cine încă n'a găsit o inspirație
În dulosul și gingașul cânt pornit din tyru ta?*

*Ori și câte generații s'or succede înaintea,
Tu luci-vei printre ele cu un soare, n'neceiat,
Căci nemuritoru-ți name, scris cu litere-aurite,
Cel d'întâi e în istoria artei noastre așezat.*

*Și spre jala țării scumpe, spre-a trecutului măritie,
S re lumina unor timpuri noi ce vin, va fi neșters,
Iar în suflete atunci, adăposturi de iubire
Și mai mult găs-va poate al tău cânt și dulce vers.*

*Căci dacă exist-atâția ce s'nfonjore azi știe
Cu o dragoste curată numele-ți glorificat,
Sunt și muși ce cată încă din porniri urâte pe
Ca să șterne pedestala ce atât te-a ridicat.*

*Multe inimi vor pătrunde prea adâncu-ți cu jetare,
Viitoarei generații aminti-vor de trecut,
De poetul suferinței, de-acei geniu-atât de mare
C'ntre noi a fost o clipă și curând a dispărut.*

*Da, pierdut ț-e numai chipul, dar și ține-ți tot trădește
Și n'ai-va'n voci cât versu-ți va pluti la înfinit,
Și acci ce-or să se'nalțe, dintr'o vreme ce sosește,
Vor striga cu țeji: Trădește, Eminescu n'a murit!*

MIA GHEORGHIU

MINICA

*Drept, Minica e frumoasă,
Floare de cumpăd,
De s'o crezi din basme scoasă...
Dar nu-ți spune-o vorbă bună,
Și te'nfruntă din nimica,
Și te'nțep-o săpământ,
Ca urzică.*

*C'o iubesc, e vorbă vechie
Dar să-i spun — mie frică.*

*Rea ce e, nu-i dai părechie
Și când e la o adică,
De n'ai cumpănit cuvântul,
Cât e lumea fine pică,
Cât pământul.*

*Nu știu cum, dar mă-e mai dragă
Când o iau cu zorul*

*Că-i e gura roșie-fragă
Și obrazul, ca bujorul...
Stă o vreme supărată,
Dar se'mpacă ducu-i dorul.
Număndată.*

Licsantru Delustână

YESELE

Noapte de vară

— SONET —

*Pe străzile pustii și triste'n care
Trec adieri discrete de parfum
Țăcerea tot mai tin coboară-acum
Și noaptea 'ndălușește 'ntreaga țară*

*O! clipele acelea vagi și rare
Cum te vâdăsc biet vizător și cum
Te fac ca să pornești nebun la
fărur
Spre țara viselor fără norare*

*E-o noapte cloră care
[temperosoara
Cu-o leneșă și dulce toropeală
Ce-n mreaja ei subtilă te'nfășoară*

*Și-n noaptea asta caldă ideală
E vremea cea mai nimerită doara
Să idăd Fiți după... învârteala.*

Const. A. I. Ghica

LA PARIS!

Încumoașă, sprinteră și giu, meată îi lepăși pe Tremurici să îndrăznească a o pofti să viziteze scașul lui de făcâu. Și Irina, fără nici o dificultate, prinși.

Primi înfionată de plăcere șoptind:

— Să nu pe vaza nimeni, să nu ne știe nimeni. Ah ce scumpă e brina dintr-o două suflete!... Miercuri, la ora 3, voi fi la d-ta.

Și Miercuri prânzându-și un vâd negru peste fața-i albă, Irina veni la întâmplarea învolbură.

Veni, dar Irina era martirizată. Era soția prietenului lui Tremurici, a simpatizantului Vânturescu. I se părca urâtă faptă lui d-ta pofti la femeie altuia, dar dacă ea primise învițarea, cum era să se mai dea înapoi! Și nu numai că i se părca urât ce făcuse, dar îi era și frică al dreptului de ce făcuse. Prietenul Vânturescu era bun camarad, om foarte nostim și vesel, dar de o violentă extraordinară și de o forță de trei-patru ori mai mare ca a lui. Vai, dacă ar afla! exclamă îngrozit. Dar acum, în brațele Irinei, pieră frica și trăiască beția voluptății!

Sedea la o masă sorbind din ceai parfumat și mângâindu-și cu ochii, când sbârâni telefonul.

— Stai! zise Irina. Iacă să vorbesc eu și o să vezi cum stiu să mă schimb glasul.

Se duse la aparat, ascultă și, deodată răspunse dârâțad: „Da, da!”

Întorcându-se apoi spre Tremurici, exclamă:

— Bărbatu-meu! Te amână că mine numai decât cu automobilul că are să-ți comunice ceva.

— Dragă Irino, băbii Tremurici, pleacă, pleacă numai decât!

— Să plec desfrăcat? se răsti ea. Primesteți în salonaș și închide-mă pe mine aici. Așa fșou.

Sau Vânturescu repede ca o fulgură și repede îi zise îngrozitului Tremurici:

— Voi să aduc o femeie aici la mine. Ca bun prieten ce sîntem, să-mi lași cheia apartamentului la portar. Nu pot să mă duc eu la oțel. E fată de treabă, de bună familie; e eficientă și rezervată!

— Bine, răspunse Tremurici respirând ușurat. Voi pleca numai decât de acasă, în-

darți cuprinsul ei la dispoziția ta.

Vânturescu plecă cum venise, îndată ce amicul său îi primise propunerea.

Tremurici se duse la Irina și îi scrisse rapid:

— Tremurici cu bănuțee poate de afărea la aboi! Când colo, al meu coruț să-i las casa să aducă o femeieșă.

— Și ai consimțit? îl înfruntă ea furiosă. Fui și meseriaș, astăzi... Pe cea pe care vreai să aducă, o știu eu cine este. E Josefina, guvernanta fetii mele! Să mă înșele pe mine cu ea? N-ai voi era asta niciodată dar pe mănușita aia voi duce la goană n-o voi mai tolera un minut să stea în casa mea.

Uimit de accesul de gelozie al soției infidele, îi răspunse:

— Uimit de accesul de gelozie al soției infidele, îi răspunse:

Eroi necunoscuți

Jertele neștiute de nimeni sunt nenunțate.

E lung, nespus de lung și-rul sârmanilor eroi necunoscuți.

Sunt multe victime voluntare ale unui scop nobil, ale acțiunilor generoase.

Sunt soldații, cari s'au jertfit cu drag, pe altarul patriei pentru menținerea prestigiului neamului nostru în lume, pentru apărarea onoarei și câștigarea victoriei, când dușmanul a încercat să calce pământul scump în care dorm mării noștri strămoși.

Sunt copile cari ar fi trebuit să suradă în primăvara vieții, după cum surăd florile soarelui de Mai.

Sărmane copile, date pradă de timpuriu nenorocirii, cari ați văzut răsăritul vieții întunecat de norii durerilor, unde sunteți voi oare acum?

Întat-ați voi celor ce v'au martirizat?...

E lung șirul martirilor necunoscuți!

Sunt mame tinere, cari s'au jertfit, cari au acceptat tirania unui om brutal, rău, vișios, pentru a-și feri copii de mizerie; sărmane mame, cari au plecat fruntea sub povara necinstei și a rușinii din cauza

— Dar bine, face și el ce ai făcut și d-ta. Fii cuminte, fii cu judecată!

— Eu, este altceva. Dar lui mai lent să mă înșele cu guvernanta fetii mele.

— Dar mă-a spus numai mie, țerai ocesu! Duce d-ta îl cești o să priceapă că ai fost aici. Și atunci!...

— Atunci, neamău, nu vreau să știu, eu am să-l spun, iar pe ticăloasa aia voi lua-o numai decât la goană!

Îspăvînd să se îmbrace, plecă tremurând de mânie, Tremurici înlemnise.

— Hai, ce e de făcut cu nebuna asta? Mă omoară Vânturescu! Acelou, las că știu eu; de când mă tot frământă gândul să mă duc la Paris și am tot amânat din an în an. Iacă plec acum, numai decât!

În grabă își strânse geamantanul, duse cheia la portar și chemă o trăsură. Uștându-se la ocaznic, murmură:

N. Tino

inecat în sufletele lor toate bucuriile pământești și cari se duc de bună voie spre țările păgâne, pentru a propăvădui cuvintele și sublimele învățături ale Nazariteanului și cari, adesea ori au găsit o moarte crudă, în chinuri neauzite, în martirizări neînchipuite!...

Vai!... Cât de lung e șirul eroilor necunoscuți!...

Ridica-se-va oare vreodată, în vreun colț de lume, vreun monument în cinstea acestor martiri?...

Înima umană e atât de îngrată!...

Const. Nutzescu

LA TARĂ NUNTA

Inchinare memoriei
— lui G. COȘBUC —

Pe șoseaua ce scoboară
Șerpăind
De la moară în spre sat,
Cu porumbul măcinat
Se înioarce Dinu-al Leani
Chiind

Scârțue și scânteiază
Împiedicată
Roata din'nzpoi, și'n urmă,
Las' o dără ce se curmă
Jos când calea se așează
Drept și lată.

Gâfă'n văzduh plāvanti
Și în coarne
Tîn vartos contra-țefarui
Dela jug; că'n vale carul
Vine, par'că-o mând-ur vrea
Să't răstoare...

...Lângă râu lată Păuna
Cu coșifa
Și gătită cu marama
Fuge c'o așteaptă mama
Și a stat cam mult la vor
Cu Rădău...

Ni e dragă... Dinu-i spune:
— Mândruliș
Vii la clacă pe diseară?...
Ea-i răspunde într'o doară
Pe furie, privindu-i hoșia
— „Ba bădă!”

De s'au dus sau nu la clacă
Nu'i știut
Dar iubirea bat-o focul
Pe cin'ia nu-l prinde local
Așa și cu Dinu-al nostru...
S'a făcut

Peste-o lună prin tot satul
Zarvă multă...
— Ce-i?...
— „Păuna lui Moș Pănu”
Se mărită; ia pe Dinu,
Și'n Duminica ce vine,
Are nuntă.

Aurel M. Ionescu

putării necorecte a omului al cărui nume îl poartă și cari nu s'au revoltat din cauza dragostei de copiii lor; sunt încă mame prea bune, prea cinste, pentru a putea supraviețui necinstei copiilor lor răi!

Șirul e lung, nesfârșit. Mai sunt femei cu chipuri suave, cu mâini albe încrucișate pe piept, — mari eroine ale vieții: sunt călugărițele, sunt surorile de caritate, pe cari, vre-o nenorocire imensă le-au constrâns să renunțe la viață în anii cei mai frumoși, în primăvara visurilor, speranțelor și surâșului, pentru a se devota celor bolnavi, copiilor fără mame și sârmanilor soldați — de cele mai multe ori victime ale luptelor fratricide.

Le-am văzut desșori pe aceste ființe nobile trecând modeste și tăcute, sfioase, prin sălile lungi și reci ale spitalelor; am văzut mâinile lor albe mângâind frunțile infierbântate ale suferinziilor sau legând rănile celor căzuți în lupte, le-am văzut alintând pe copiii orfani cu aceeaș duioșie cu care i-ar fi alintat mamele lor bune!...

Lung e șirul eroilor necunoscuți!

Mai sunt misionarii, cari au

Grevele în antichitate

Cel ce cred că grevele, atât de la modă astăzi, sunt o manifestare a timpurilor noastre, se înșală.

Iată ce povestește Titu Liviu:

Acum 300 și ceva de ani înainte de Cristos, muzicanții din Roma s'au pus în grevă pentru că Senatul, voind să introducă economie în buget, a suprimat sărbătoarea pe care o prăznulau ei în templul lui Jupiter și de la care ei încasau binisor.

Muzicanții tinură sfat și declarară greva.

Pentru a-i face să revină asupra hotărârii lor, a trebuit ca romanii să-l îmbete și în starea asta să-l determine să cânte: Numai atunci Senatul autoriză pe muzicanții ca în fiecare an la 13 Iulie să umble mascați pe străzile orașului și să poată strânge bani și alte ofrande de la popor.

Cine s'ar fi așteptat ca tocmai artiștii să fi fost antemergătorii greviștilor de azi?

Correspondența Redacției

T. Comănescu. — N'am putut obține nici una.

Mit-Mar. — Ideea banală și formă imposibilă.

St. Petrescu-Brăila. — Se va publica.

St. Geo (Gorj). — Am primit. Mulțumiri.

S. Chișie. — Vom publica.

Gab. — Se publică.

Gh. Angheliescu. — Nu se publică.

Sandru din Dănești. — Nu vedem întru cât o anecdotă.

Aureliu Tomescu. — Se publică.

Ilie N. Titi. — Versuri corecte, dar nu le putem publica din cauza fondului care nu spune nimic.

Salomith. — Copilărie

Flamurd. — Le vom publica treptat.

Wolmar. — Se publică.

Decusard. — Am primit. Mulțumiri.

Varone. — Mulțumiri. Vor apărea cu încredere chiar din numărul viitor.

N. Zăpădă. — Se va publica.

Altamara. — Nu se publică.

Lucia P. — Cu regret nu sunt publicabile.

Tariș. — Copilării.

Ririșor. — Se va publica.

JOCURI DISTRACTIVE

1. JOC ÎN INIȚIALE

de Vasile Dumitrescu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1-2-3 = Membru în familia regală

3-4 = Animal

4-5 = Figură geometrică

5-6 = În atmosferă

6-7 = Pronume

7-8 = Pom fructifer

8-9 = mijloc de transport

9-10 = Țară în Europa

10-11 = Hrață fizică

11-12 = Râu în Europa

12-13 = Floare

13-14 = Nume feminin

14-15 = Suvădă întrebunțată la joc de cărți

15-16 = La orice casă

1-16 = Nume feminin

2. ÎNTREBARE

de Gigi-Craiova

Ce înțelegi odată într'o oră, de trei ori într'o săptămână și totuși niciodată într'un an?

ARITMOGRIF

de D-na Lia Scărițe, cu

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

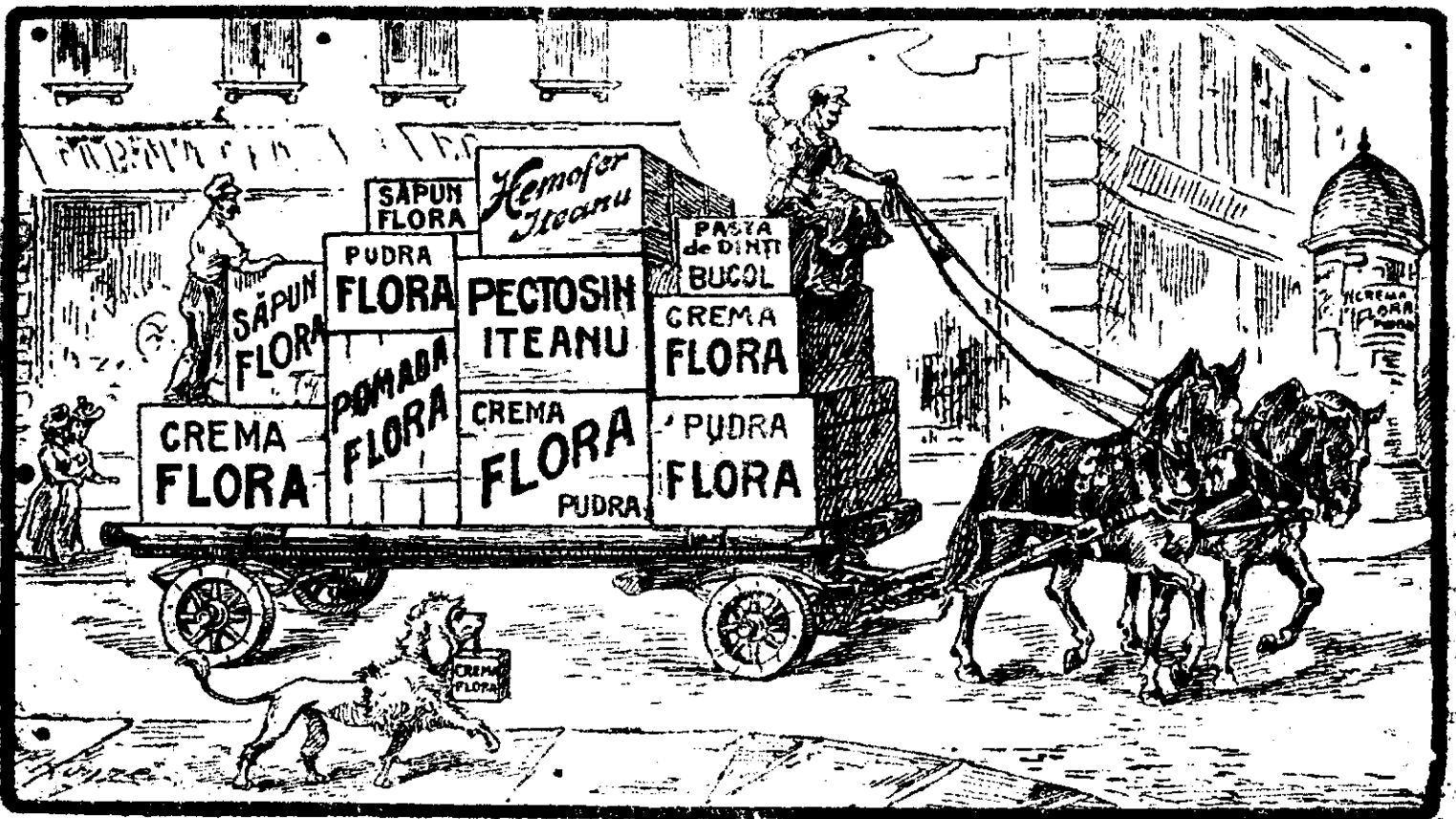
Inițialele de sus în jos dau numele unor munți, iar finalele de jos în sus numele unui fluviu.

2) JOC ÎN DESCREȘTERE

de Spartaly Junius

- ● ● ● ● bogat
- ● ● ● puternic
- ● ● ● verb afirm.
- ● notă muz.
- vocală

La jocul No. 1 din numărul trecut s'a omis o greșeală în ultimul rând în loc de țifra 2 a apărut țifra 3.

Sunt neintrecute pentru infrumusețare